

O'ZBEKISTONDA TURIZMNI YALPI ICHKI MAHSULOTGA TA'SIRINI STATISTIK TAHLIL QILISH

Nortoyloqova Sevinch

Guliston Davlar Universiteti talabasi

Sulaymonova Zubayda

Guliston Davlar Universiteti talabasi

Turayeva Gulizahro

Guliston Davlat Universiteti o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada O'zbekiston Respublikasi tarixiy turizm zona hisoblanib va shu sababli turizm sohasi jadallik bilan rivojlanayotganligi, dunyoning turfa joylaridan yurtimizdagi aynan qaysi bir turizm nuqtalariga kelayotganligi, bu borada qanday qarorlar qabul qilinayotganligi, turistlar tashrif buyurishi ortishining mamlakatimiz iqtisodiy ahvoliga ta'siri va bu ma'lumotlarni statistik raqamlarda ifodalanishi haqida so'z boradi.

Kalit so'zlar: Turizm, YaIM, O'zbekturizm, xususiy sayyohlik uyushmalari, yalpi ichki mahsulot, ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish, turizm ta'siri.

Abstract: In this article, the Republic of Uzbekistan is considered a historical tourism zone, and therefore the tourism sector is developing rapidly, which tourist destinations in our country are coming from all over the world, what decisions are being made in this regard, the impact of the increase in the number of tourists on the economic situation of our country and this about expressing data in statistical numbers.

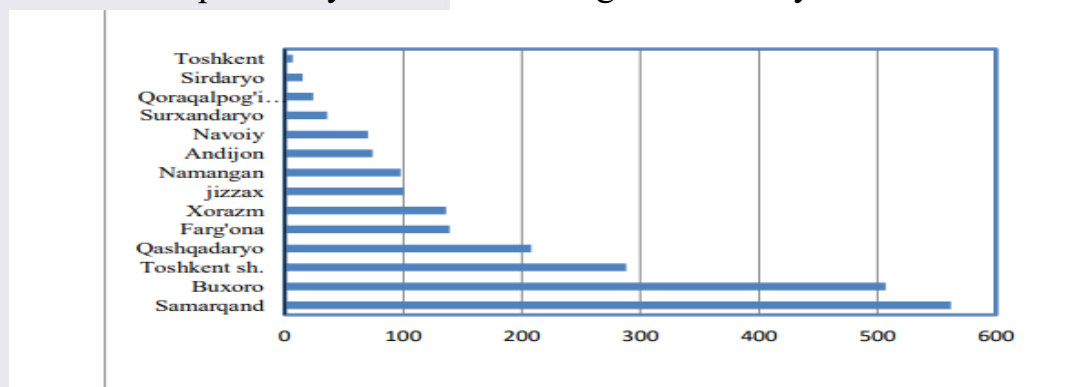
Key words: Tourism, GDP, Uzbek tourism, private tourism associations, gross domestic product, socio-economic development, impact of tourism.

Kirish. Mamlakatimiz keskin sur'atlarda turizm markaziga aylanib bormoqda, bunga yaqqol misolki, yurtimizda oxirgi yigirma yillikda tusistlar qatnovi jadallashgan, va bu tashqi va ichki turizmni rivojlantirish borasida qator, sayyohlar va xususiy sayyohlik uyushmalari uchun qabul qilinayotgan yengillik yaratuvchi islohatlardir. Jumladan, chet eldan tashrif buyurayotgan sayyohlar va ichki sayyohat qiluvchi yurtdoshlarimizni joylarda yashash qolish va ovqatlanishini taminlash va bu tufayki kichik biznesni yo'lga qo'yish orqali ishsiz fuqorolarimizni ish bilan taminlanishi bilan iqtisodimizga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Chet el fuqorolarini turizm maqsadida yurtimizga kirib kelishi, ular orqali pul mablag'lar kirib kelishi demakdir. Bu esa yalpi ichki mahsulotimiz o'sishiga o'z hissasini qo'shadi.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili: Turizm bugungi kunda tez rivojlanayotgan va daromadi bo'yicha yetakchi sohalardan biri hisoblanadi. So'nggi yillarda turizm jahon eksportida o'zining ulkan hissasiga ega bo'ldi va butunjahon yalpi ichki mahsulotining 11%ini tashkil qilayotganligi to'g'risida aytadi Bekturdiyev J.K. Yana shuningdek tadqiqotchi Z.M Muxammedovning takidlashicha, O'zbekistonda turizmdan keladigan

daromadning yalpi ichki mahsulotdagi ulishi loaqal 5% ga yetkazilsa, aholi jon boshiga YaIM hajmi esa 392.1 ming so'mga oshadi.

Tahlil va natijalar: Butunjahon sayohat va turizm kengashi ma'lumotlariga ko'ra turizmning jahon YaIM dagi ulushi 10.3% ni, yillik o'sish sur'ati 3.5%ni tashkil etdi. Ushbu sohadagi o'sish sur'ati ketma-ket to'qqiz yildan buyon jahon YaIM o'sish sur'atidan yuqori bo'lmoqda. Hammaga ma'lumki kiyingi 2020-2021 yillarda avj olgan koronavirus pandemiyasi turizm sohasiga katta salbiy ta'sir o'tkazdi.

1-rasm..Respublikadagi tarixiy yodgorliklar soni (hududlar kesimida)

O'z-o'zidan (1-rasm) ko'rinadiki qadimiy qadamjolar ko'p bolgan viloyatlarimizda sayyohlar ko'p tashrif buyuradi. Va shu viloyatlarda turizmni YaIM ga qo'shadigan hissasi balandroq. YaIM mahsulot hajmi esa umumiy olganda shu qisqa davrda, 2022- yil yanvar-sentabr oylari oralig'ida 5,8% ga oshdi ya'ni 627,5 trln so'mni tashkil etdi. Bu esa aholi jon boshiga 17,7 mln so'm (1603\$) ni tashlik etdi, 2021-yilning mos davri bilan solishtirganda 3,6 % foizga oshganini ko'rish mumkin.

Xulosa va takliflar: Xulosa o'rnida shuni ayta olamanki mamlakat YaIM hajmi tarkibida turizm sohasining sezilarli o'rni bor, demakki biz turizm sohasiga keng e'tibor qaratish orqali mamlakat iqtisodiyotiga ijobiy ta'sir ko'rsata olamiz. Yurtimiz hozirgi turizm bozorida yaxshi o'rinni egallab turibdi, va shu tufayli sayyohlar oqimi doimiy mavjud. Asosan tarixiy maskanlarimiz ko'pligi ularni jalb etmoqda. Buning uchun qadamjolarimiz aks etgan sifatli vedioroliklar; maqolalar; kinofilmlar va seriallar; kabi keng va tez ommalashuvchi vositalardan foydalanishimiz kerak va albatta tashrif buyuruvchi turistlarga qulaylik yaratish uchun ko'pgina yangi loyihalarni amalga oshirmoq foydali bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Sh.M.Mirziyoyev. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti 2022 yil uchun mo'ljallangan eng muhim ustuvor vazifalar haqidagi Oliy Majlisga Murojaatnomasi. 27.12.2022
2. Yakubov I.O., G'oyibnazarov B.K., Abdusattorova X.M., Ochilov K.T. Balans muammolari, O'quv qo'llanma O'z PYOUJ nashriyoti T. 200437-49.

3. Turayeva, G., Mamatkosimova, M., Bo'ribekova, O., Jamoliddinova, N., Karimov, R., Kenjayeva, X., ... & Nurqulov, R. (2022). IQTISODIYOT TARMOQLARIDA BIRJA MEXNIZMLARIDAN FOYDALANISH. *Theoretical aspects in the formation of pedagogical sciences*, 1(7), 165-168.
4. Умаров, С. (2017). Основные направления инновационного развития водного хозяйства и его поддержка. *Экономика и инновационные технологии*, (1), 43-50.
5. Xolmanova, Z. T., & Kasimova, Z. M. Q. (2021). REALIYALAR SEMANTIKASINING TARJIMA MATNLARDAGI IFODASI. *Academic research in educational sciences*, 2(11), 747-761.
6. Umarov, S. R. (1992). On the well-posedness of boundary value problems for pseudodifferential equations with analytic symbols. In *Doklady Akademii Nauk* (Vol. 322, No. 6, pp. 1036-1039). Russian Academy of Sciences.
7. Rustamovich, U. S. (2017). Features of innovative water management in the modernization of economy. *TRANS Asian Journal of Marketing & Management Research (TAJMMR)*, 6(1), 45-53.
8. Умаров, С. (2017). Основные направления инновационного развития водного хозяйства и его поддержка. *Экономика и инновационные технологии*, (1), 43-50.
9. Xolmanova, Z. (2020). *Kompyuter lingvistikasi*. Nodirabegim:.-Toshkent, 247.